

**ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASÍ JOQARÍ BILIMLENDIRIW, ILIM HÁM
INNOVACIYALAR MINISTRILIGI**

**ÁJINIYAZ ATÍNDAGÍ NÓKIS MÁMLEKETLIK
PEDAGOGIKALÍQ INSTITUTÍ**

“TASTIYIQLAYMAN”

Qarw isleri boyınsha prorektor
w.w. A.Abdiev

XALÍQ AWÍZ EKI DÓRETIWSHILIGI

PÁNI BOYINSHA

SILLABUS

Kúndizgi bólim ushın

Bilim tarawı: 100000 – Gumanitar

Tálim tarawı: 110000 –Pedagogika

Tálim baǵdarı: 60111500 – Ana tili hám ádebiyatı
(Qaraqalpaq tili hám ádebiyatı)

NÓKIS – 2024

Modul/Pán Sillabusı
Túrkiy tiller fakulteti

60111500 – Ana tili hám ádebiyatı
(Qaraqalpaq tili hám ádebiyatı) páni qániygeligi

Pán atı	Xalıq awızeki dóretiwshiligi
Pán túri	Májbúriy
Pán kodı:	1.09.XADIM
Jıl:	2023-2024
Semestr:	1
Tálim forması:	Kúndizgi
Shınıǵıwlar forması hám semestrge ajratılátúǵm saatlar:	120
Lekciya	22
Ámeliy shınıǵıwlar	-
Laboratoriya shınıǵıwları	-
Seminar	30
Oz betinshe tálim	68
Kredit muǵdarı:	4
Bahalaw forması:	Imtixan
Pán tili:	Qaraqalpaq

Pán máqseti (PM)

PM	Studentlerge qaraqalpaq xalıq awızeki ádebiyatınıń janlıq ózgesheligi úrp-ádet dástúrleri, folklor klassifikaciyası, izertleniw tariyxı boyınsha bilim beriw kónlikpelerin ámeliyatta qollanıp biliwdi úyretiw.
----	---

Pándi ózlestiriw boyınsha baslanǵısh bilimler

Pándi ózlestiriw ushın zárúr baslanǵısh bilimler	
1.	Xalıq awızeki ádebiyatınıń áyyemgi derekleri menen tanısıw
2.	Qaraqalpaq awızeki ádebiyatınıń payda bolıwı hám rawajlanıwı menen tanısıw
3.	Qaraqalpaq awızeki ádebiyatınıń klassifikaciyası menen tanısıw
4.	Qaraqalpaq xalıq qosıqlarınıń túrleri hám qalıplesiw jolları

Pánniń mazmunı

Shınıǵıwlar forması: Lekciya (L)

L1	Kirisiw. Folklor haqqında túsinik. Qaraqalpaq folklorınıń áyyemgi derekleri
----	---

L2	Qaraqalpaq xalıq awızeki dóretpeleriniń payda bolıwı, rawajlanıwı jıynalıw hám izertlew máseleleri
L3	Qaraqalpaq folklorınıń klassifikaciyası
L4	Qaraqalpaq xalıq qosıqları, aytımlar.
L5	Aytımlar, aytıs janrı, sheshenlik sózlerdiń qáliplesiw hám jámiyette tutqan ornı
L6	Jumbaqlar, jańıltıpaşlar, naqıl-maqallardıń ózine tán ózgesheligi
L7	Qaraqalpaq xalıq ertekleri hám onıń túrleri
L8	Ápsanalar, ráwiyatlar, ańızlar, kúldirgi sózlerdiń xalıq awızeki ádebiyatındaǵı ornı
L9	Tolǵawlar, tolǵawlardıń tariyxıy shınlıqqa qatnası hám dáwir shınlıǵınıń súwretleniwı
L10	Qaraqalpaq dástanlarınıń janrlaq ózgeshelikleri, qaraqalpaq folklorınıń dóretywshileri hám atqarıwshıları
L11	Qaraqalpaq qaharmanlaq dástanlarınıń qáliplesiwı, tariyxıy derekleri hám mip, miplik motivler tipologiyası.
Shınıǵıwlar forması: Seminar (S)	
S1	Qaraqalpaq folklorınıń áyyemgi derekleri hám ózinshelikleri
S2	Ertegedi qaraqalpaq folklorınıń úlgileri, qáliplesiwı hám rawajlanıw jolları
S3	Folklordıń tariyx, ádebiyat ham basqa da pánler menen baylanısı.
S4	Folklordıń taralıwı, dóretywshileri hám atqarıwı
S5	Folklorda kóp qatlamlıq qubılısı. Variant hám versiya. Folklorda sinkretizm
S6	Qaraqalpaq folklorınıń jıynalıwı, basıp shıǵarılıwı. Qaraqalpaq folklorı boyınsha dáslepki ilimiy izertlewler.
S7	Qaraqalpaq folklorınıń klassifikaciyası hám lirikalıq janrları
S8	Qaraqalpaq folklorınıń 60-90 jıllardaǵı hám onnan keyingi jıllardaǵı izertleniwı
S9	Xalıq qosıqlarınıń payda bolıwı hám ózne tán ózgeshelikleri
S10	Ańız, ápsana, ráwiyatlar hám kúldirgi sózler.
S11	Qaraqalpaq folklorınıń epikalıq janrları. Tolǵawlar
S12	Qaraqalpaq xalıq ertekleriniń túrleri
S13	Qaraqalpaq xalıq dástanlarınıń áyyemgi derekleri hám izertleniw máseleleri
S14	Qaraqalpaq qaharmanlaq dástanlarınıń qáliplesiwı, tariyxıy derekleri. Mip. Miplik motivler tipologiyası. (Alpamis, Edige, Qoblan, Qırıq qız) dástanlarınıń úyreniliwi.
S15	Liroepikalıq hám socialıq turmis máselelerin sóz etetuǵın dástanlar («Sháryar», «Shiyrin-Sheker» t.b.)

Ózbetinshe tálim

№	Ózbetinshe tálim temaları	
1	Seminar hám ámeliy shınıǵıwlarǵa tayarlıq kóriw	38
2	Máseleler (kazu)lar dúziw	10
3	Berilgen dáreklerdi awdarma islew	5
4	Belgilengen bir tema boyınsha esse jazıw	5
5	Ilimiy konferenciyaǵa esse tayarlaw	5
6	Berilgen tema boyınsha referat jumısın tayarlaw	5

Tiykargı ádebiyatlar

1. Maqsetov Q. Qaraqalpaq xalqınıń awız eki dóretpeleri. –Nókis, 1996
2. Jwraev M., Eshonqulov J. Folklorshunoslikka kirish. -Toshkent, 2017
3. Xoshniyazov J. Qaraqalpaq qaharmanlıq dástanları milliy qádiriyatlar deregi. –Nókis, 2017
4. Xoshniyazov J. Milliy ruwxıy dúnyamızdıń saǵaları. –Nókis, 2007
5. Xoshniyazov J. Milliy dástanlarımız-ruwxıy hám materiallıq madeniyatımızdıń hasıl úlgileri. –Nókis, 2018
6. Palımbetov K. Qaraqalpaq xalıq dástanı «Qoblan» -Nókis, 2020
7. Eshonqulov J. Mif va badiy tafakkur. –Toshkent, 2019
8. Keruenov T. Mifler hám ańızlardıń qaraqalpaq jazba ádebiyatında qollanılıwı. – Nókis, 2013
9. Eshonqulov J. Folklor; obraz va talqin. –Toshkent, 1999
10. Bahadırova S. “Kitabi dedem qorqıt”, “Qoblan”, “Edige” hám házirgi ádebiyat haqqında oylar. Nókis, 1992
11. Mámbetov K. Qaraqalpaqlar shejiresi. -Nókis, 1993
12. Axmetov S., Bahadırova S. Folklorlıq terminlerdiń qısqasha sózligi. –Nókis, 1992
13. Mámbetnazarov Q. Qaraqalpaq ertekleri haqqında. –Nókis, 1981

➤ Informaciya derekleri

1. www.gov.uz. – Ózbekstan Respublikası húkimet portalı
2. www.lex.uz.- Ózbekstan Respublikası Nızam hújjetleri maǵlıwmatlar milliy bazası
3. www.academy.uz.- (Ilimler akademiyası)

Talabalardıń pán boyınsha ózlestiriw kórsetkishin qadaǵalawda tómendegi kriteriyalar usınıs etiledi:

- a) 5 baha alıw ushin talabanıń bilim dárejesi tómendegilerge juwap beriwı lazım:
 - Panniń mánisi hám mazmunın tolıq ashıp bere alsa;
 - Pándegi temalardı bayanlawda ilimiylik hám logikalıq saqlanıp, ilimiy qátelik hám aljasıwlarǵa jol qoymasa;
 - Pán boyınsha tema materiallarınıń teoriyalıq hám ámeliy áhmiyeti haqqında anıq túsiniwke iye bolıw;
 - Pán sheńberinde jeke pikirlerin bayan ete alsa;
 - Berilgen sorawlarǵa anıq hám qısqa juwap bere alsa;
 - Konspektke puxta tayarlanǵan bolsa;
 - Óz betinshe tapsırmalardı anıq hám qısqa orınlaǵan bolsa;
 - Páńge tiyisli nızamlar hám basqa da normativ hújjetlerdi tolıq ózlestirgen bolsa;
 - Páńge tiyisli temalardıń biri boyınsha ilimiy maqala baspadan shıǵarǵan bolsa;
 - Tariyxıy processlerdi analiz ete alsa
- b) 4 baha alıw ushin talabanıń bilim dárejesi tómendegilerge juwap beriwı lazım:
 - Panniń mánisi hám mazmunın tolıq ashıp bere alsa;
 - Pán mazmunınıń ámeliy áhmiyeti haqqında anıq túsiniwke iye bolsa;
 - Pán boyınsha berilgen wazıypa hám tapsırmalardı oqıw baǵdarlaması sheńberinde orınlasa;
 - Pán boyınsha berilgen sorawlarǵa durıs juwap bere alsa;
 - Konspektke puxta tayarlanǵan bolsa;
 - Óz betinshe tapsırmalardı anıq hám qısqa orınlaǵan bolsa;
 - Páńge tiyisli nızamlar hám basqa da normativ hújjetlerdi tolıq ózlestirgen bolsa.
- v) 3 baha alıw ushin talabanıń bilim dárejesi tómendegilerge juwap beriwı lazım:
 - pán haqqında ulıwma túsiniwke iye bolsa;
 - pán temaların tar sheńberde ashıp berip, bayan etiwde ayırım kemshiliklerge jol qoysa;
 - bayan etiwde anıq bolmasa;
 - berilgen sorawlarǵa anıq emes juwaplar berse;
 - pán boyınsha konspekt puxta islenbeheń bolsa.
- g) tómendegi jaǵdaylarda talabanıń bilim dárejesi qanaatlandırısız 2 baha menen bahalanıwı múmkin:
 - pán boyınsha shıǵıwlarǵa tayarlıq kórmegeń bolsa;

- Pán boyınsha shınıǵıwlarǵa hesh qanday túsinikke iye bolmasa;
- pán boyınsha materiallardı basqalardan kóshirip kóshirip alǵanlıǵı sezilip tursa;
- pán boyınsha materiallarda qátelikler hám kemshiliklerge jol qoyılǵan bolsa;
- pán boyınsha berilgen sorawlarǵa juwap almbasa;
- pándi bilmese.

Pán oqıtıwshısı haqqında maǵlıwmat

Avtor:	Kazaxbaev Sarsenbay Seyilbekovich F.i.d. (DSc), docent
E-mail:	Kazaxbaev@gmail.com
Shólkem:	Ájiniyaz atındaǵı NMPI Qaraqalpaq ádebiyatı kafedrası
Pikir bildiriwshiler:	

Bul Sillabus institut Keńesiniń 20 __ jil _____ _ sanlı májlisi protokoli menen tastıyqlanǵan.

Bul Sillabus Qaraqalpaq ádebiyatı kafedrasınıń 20 __-jil _____ _ sanlı májlisi protokoli menen maqullanǵan.

Oqıw metodikalıq basqarma baslıǵı: A. Abdiev

Fakultet dekanı: B. Davletov

Kafedra baslıǵı: S. Qazaqbaev

Dúziwshi: S. Qazaqbaev